

Høylandet kommune

Strategi for naturmangfold 2023 - 2033

Innhold

1.	Innledning	3
1.1	Bakgrunn og formål	3
1.2	Prosess: Organisering og medvirkning	4
2.	Mål og tiltak for arbeid med naturmangfold i Høylandet kommune	4
2.1	For å bedre ivareta naturmangfoldet ønsker Høylandet kommune å:	4
2.2	For å redusere negativ påvirkning på naturmangfoldet ønsker Høylandet kommune å:	5
2.3	For å øke kunnskapen om naturmangfoldet/økosystemet, ønsker Høylandet kommune å:	5
3.	Utfordringer og muligheter for naturmangfoldet i Høylandet.....	6
3.1	Utfordringer for naturmangfoldet.....	6
3.2	Muligheter for naturmangfoldet.....	6
4.	Naturmangfoldet i Høylandet kommune – historikk og dagens kunnskap	6
4.1	Hva er kartlagt	7
4.2	Verneområder på Høylandet.....	8
4.3	Viktige naturtyper i Høylandet	8
4.4	Hva bør kartlegges.....	8
5.	Kilder	9

1. Innledning

1.1 Bakgrunn og formål

Naturen i Høylandet består av mye inngrepsfri natur. Vi har et vidt spenn fra kyst til høyfjell, der vi finner et rikt og variert naturmangfold. Naturen er viktig for lokalbefolkninga, som benytter denne til rekreasjon, matauk og fangst. Den er betydningsfull for å gi opplevelser og fysisk aktivitet, i tillegg til stillhet og indre ro. For å ha muligheten til også å ha slike opplevelser i framtida, må vi verne om den naturen vi har.

Kommunen har en rekke sjeldne naturtyper og arter, noe som har resultert i flere verneområder med ulike verneformål. Kommunen har blant annet store forekomster av trøndertorvmose, den nordligste kjente bøkeskog og godt vedlikeholdt slåttemyr som er viktige å ivareta. I tillegg har vi noen verdifulle våtmarksområder, gammel/urskog som det aldri har vært hogst i og Norges sørligste kjente forekomst av sjørøye. De viktigste områdene er undersøkt og laget rapporter om, av blant annet NTNU Vitenskapsmuseet. Andre områder kan kreve et bedre kunnskapsgrunnlag før inngrep kan iverksettes. Et godt kunnskapsgrunnlag om natur vil både gjøre det lettere å stanse tapet av biologisk mangfold, gi raskere og bedre arealplan- og byggeprosesser, hindre konflikter, gi mer forutsigbarhet og lønne seg økonomisk.

Norge har gjennom grunnloven fastslått at enhver har rett på en natur der mangfold bevares (§112). FN's bærekraftsmål har et eget mål for biologisk mangfold, og en konvensjon om biologisk mangfold trådte i kraft i 1993. Gjennom FN ble det lagt en handlingsplan for å stanse tap av biologisk mangfold innen 2020, og i desember 2022 ble det underskrevet en ny global avtale for natur, for å sikre naturtapet innen 2030. Denne innebærer blant annet større vern av naturområder med stort naturmangfold. Arealendringer er den største trusselen og viktigste påvirkningsfaktoren for naturmangfoldet i Norge. Det er derfor spesielt viktig å sikre helhetlig planlegging, der virkninger for naturmangfoldet ses i sammenheng med større områder og summen av flere tiltak.

I Meld. St. 14 (2015-2016) *Natur for livet*, ble noen kommuner plukket ut til å delta i et pilotprosjekt for å få laget kommunedelplan for naturmangfold. I stortingsmeldinga står det følgende: «Regjeringen ønsker å legge til rette for at kommunene kan øke sin kompetanse om naturmangfold. Regjeringen foreslår at dette skal skje gjennom et godt kunnskapsgrunnlag og økt veiledning, og gjennom et pilotprosjekt om kommunedelplaner for naturmangfold. I dette pilotprosjektet vil det bli lagt vekt på de verdiene som naturmangfoldet representerer i nasjonal, regional og lokal sammenheng.» I 2020 og 2021 har flere kommuner blitt invitert med til å delta i et nasjonalt nettverk for å få utviklet planer for sine kommuner. Høylandet kommune er én av 23 utvalgte kommuner i Norge som i 2021 har fått støtte til å delta på dette.

En kommunal strategi for naturmangfold skal gi en større forståelse av og innsikt i viktige naturområder innad i kommunen. Den skal gi en bedre forståelse for hvorfor noen naturområder ikke bør berøres av inngrep og på denne måten sikre at det ikke skjer en forringelse av kommunens naturmangfold. Den skal også se på tiltak for å bedre naturmangfoldet der det er mulig. Kommunedelplan for naturmangfold skal gi et bedre kunnskapsgrunnlag for politiske og administrative beslutninger i kommunen, og samtidig skape mer forutsigbarhet for forvaltningen, eiere og utbyggere. Det skal i tillegg gi et innblikk i de ressursene som ligger i et rikt naturmangfold.

Det skal settes opp mål og tiltaksplan som gir konkrete føringer for hvordan kommunen skal arbeide med å ta hensyn til naturmangfoldet. Planen er ikke juridisk bindende, men vil være et grunnlag for innhenting av kunnskap og være retningsgivende i andre juridisk bindende planer, f.eks kommuneplanens arealdel. Plan for naturmangfold gjelder alle kommunale enheter og tjenesteområder.

Det er også et mål at erfaringer og resultater fra planarbeidet skal ha overføringsverdi til andre kommuner. Trøndelag fylkeskommune og statsforvalteren vil derfor bli involvert i planarbeidet.

1.2 Prosess: Organisering og medvirkning

Prosjektgruppa har bestått av avdeling for næring og landbruk ved Lene Elise Mevassvik og Hallstein Tøddås.

Planprogrammet ble lagt ut på høring 3.2.2022 med høringsfrist 21.3.2022. Vi fikk tilbakemelding fra en grunneier i kommunen, Statens vegvesen, Trøndelag fylkeskommune, Direktoratet for mineralforvaltning, Fiskeridirektoratet, statsforvalteren i Trøndelag og Sametinget. Tilbakemeldingene er tatt til etterretning og er innarbeidet i dokumentet.

Medvirkning fra alle interessenter har vært viktige, men spesielt har det vært viktig med god dialog med personer med verdifull lokalkunnskap. Kommunen har tatt imot skriftlige og muntlige innspill underveis i prosessen.

2. Mål og tiltak for arbeid med naturmangfold i Høylandet kommune

FN's 17 bærekraftsmål er en viktig ledesnor for å ta tak i de største utfordringene som finnes både i verden med også lokalt. Mange av disse måla er knyttet til et miljømessig bærekraft som er tett knyttet til et rikt naturmangfold. Livet i havet og på land utgjør to av bærekraftsmåla, og begge handler om å bevare, tilbakeføre og sikre bærekraftig forvaltning av både sjø og landressurser, samt å sikre artsmangfold.

Formålet med strategien er på legge til rette for en bruk og vern av naturen på en måte som ikke forringer dens natur- og økosystemverdi. Den skal gi økt kunnskap, og et bedre beslutningsgrunnlag.

2.1 For å bedre ivareta naturmangfoldet ønsker Høylandet kommune å:

- Ha fokus på bærekraftige materialer og metoder ved utvikling og utbygging i kommunen.
- Benytte grønne anskaffelser og bransjestandarder i investeringer og drift.
- Tilrettelegge for rekreasjon i naturen med et variert utvalg av utfartsmuligheter både i nærområder og mer perifert.
- Sikre kommunens innbyggere tilgang til naturen ved å tilby utlån av utstyr gjennom en utstyrsbod.
- Drive en landbruksforvaltning som sikrer en variert skog- og jordbruksdrift som både ivaretar biologisk mangfold i kulturlandskapet og kantsoner.
- Tilgjengeliggjøre natur og naturressurser for alle brukergrupper.

- Bidra til at alle har tilgang til jakt og fiske, og at dette forvaltes i et bærekraftig perspektiv.
- Sikre at naturområdene fortsatt skal være en viktig for at Høylandet skal være et attraktivt sted å bo.
- Ivareta verneområdene og sørge for at informasjon om disse er lett tilgjengelige, for å øke allmennhetens forståelse av hvorfor vern av spesielle naturområder er viktig.
- Arbeide for å sikre at vannforekomstene skal ha god økologisk og kjemisk tilstand,

2.2 For å redusere negativ påvirkning på naturmangfoldet ønsker Høylandet kommune å:

- Ta hensyn til naturmangfold i kommunens arealplanlegging.
- Jobbe for å sikre at inngrepsfri natur fortsatt skal være inngrepsfri og være restriktiv til alle tiltak i disse områdene.
- Sikre at saksbehandling av søknader som omfatter tiltak som påvirker natur og naturopplevelser blir gjort korrekt.
- Jobbe med holdninger mot forsøpling av naturen opp mot privatpersoner og bedrifter og oppfordre til opprydding av søppel.
- Bekjempe fremmede arter i kommunen.
- Utarbeide kommunalt klimabudsjett og klimaregnskap for å gi bedre grunnlag for gode avgjørelser til det beste for klima og miljø og gjennom dette bidra til at ikke klimaet blir en belastning for naturmangfoldet.

2.3 For å øke kunnskapen om naturmangfoldet/økosystemet, ønsker Høylandet kommune å:

- Bruke strategi for naturmangfold som et kunnskapsdokument for relevant informasjon om naturmangfold i kommunen, og gjøre denne lettere tilgjengelig for allmennheten.
- Formidle informasjon om bidrar til mer kunnskap om og bedre ivaretagelse av naturmangfold og formidle kunnskap om naturverdiene våre.
- Gjøre registrert naturmangfold mer tilgjengelig ved å samle kart og andre verktøy på vår hjemmeside.

Fossdammen ovenfor Grongstadfossen. Fossesprutsonen ved Grongstadfossen er regnet som en svært viktig naturtype på Høylandet.

3. Utfordringer og muligheter for naturmangfoldet i Høylandet

3.1 Utfordringer for naturmangfoldet

- Arealendring til bolig og næringsutvikling
- Konflikter med industri
- Mangelfullt kunnskapsgrunnlag
- Ferdsel og forstyrrelse av vilt
- Forurensning, forsøpling
- Landbruk
- Motorisert ferdsel
- Fremmede arter
- Endring av landskap som f.eks gjengroing
- Klimaendringer

3.2 Muligheter for naturmangfoldet

- Kartlegge bedre og sikre oppdatert kunnskap
- Vern av viktige områder for naturmangfold
- Tilrettelegging for rekreasjon som ikke påvirker naturmangfoldet negativt og kanalisere ferdsel inn mot ikke sårbare områder.
- Bevare inngrepsfrie områder.
- Lær å høste av naturen
- Holdningsskapende arbeid rettet mot innbyggerne som gjør at folk flest vil ønske å ivareta naturen på best mulig vis.

4. Naturmangfoldet i Høylandet kommune – historikk og dagens kunnskap

Høylandet kommune er en langstrakt kommune fra fjord til fjell, som består av ett dalføre, med et landareal på 754,7 km². Kommunen har nærmere 50 km² med innsjø, 55 km² myr og 314 km² skogsareal og 316 km² med snaufjell. Omtrent 18 km² er dyrka mark.

Sørvestlig del av kommunen består stort sett av gneis og glimmergneis som berggrunn. Lenger nordøst finner man noe granodioritt og mye granitt. Det er en del kalkforekomster fra sentrum og nordover i kommunen, noe som gir felter med kalkrik vegetasjon både i myrområder og enkelte sidedaler.

Mye av dalen ligger under marin grense og har mye havavsetning, men også en del elveavsetning langs de større vannstrengene. Det finnes også tydelige moreneavsetninger, stort sett litt lenger opp i terrenget.

Kommunen preges av en sammenhengende dal med to vassdrag som går hver sin vei gjennom hele dalføret. Det ene vassdraget ender i Foldafjorden, mens den andre fortsetter gjennom flere kommuner og ender i Namsenfjorden. Begge vassdraga fører anadrome fiskeslag. På hver side av dalen finner man større fjellområder med snaufjell, hvor fjellsidene har varierte naturtyper med rikt naturmangfold. Vassdraga, bortsett fra Kongsmoelva, har flere store og små ferskvann. Vassdraga må anses som den største økosystemet i kommunen, og inneholder flere truede arter.

Klimaet i kommunen er svært varierende ut fra hvor man befinner seg, fra nordboreal sone til alpin sone. Størsteparten av kommunen har lang og stabil, snørik vinter. Sommeren er varierende, slik været i Trøndelag ofte er, men det er som regel varmere her enn ved kysten.

Slåttemyr ved Rosåsen

Relativt lite av kommunen er dyrka mark (2,3%), men kulturmarka er godt synlig fra der folket som oftest ferdes. Hoveddelen av kommunen består av skogsmark. De områdene som har minst påvirkning (gammelskog) er stort sett lite tilgjengelig, og flere av disse er verna som naturreservat.

4.1 Hva er kartlagt

Det er gjort flere kartlegginger av ulike naturtyper på Høylandet. Flere av disse ble gjort på 80-tallet før opprettelse av Naturreservata fant sted. I tillegg er det gjort en del arbeid i forbindelse med funn av trøndertorvmose, kartlagt fossesprutsoner og gyteområder for torsk i Foldafjorden. På 2000-tallet har NTNU skrevet flere botaniske og naturhistoriske notat om statusen på en del av verneområda. I 2010 ble det gjort supplerende naturtypekartlegging i kommunen på en rekke lokaliteter. De senere årene er det gjort et omfattende arbeid med registrering av fremmede plantearter som kan være en trussel for naturmangfoldet. Vi regner med at det meste av det som er kartlagt, også helt tilbake til 80-tallet, er gjeldende i dag.

I 2015 kom en ny standard for kartlegging [Natur i Norge, NIN](#). Kartleggingen foregår på tre ulike nivå: landskapstype, natursystem og livsmedium. Flere av verneområda er kartlagt etter dette systemet.

Kartfesting av viktig natur har stor betydning for at grunneiere og andre tiltakshavere skal få kunnskap om at forekomster eksisterer og hvor de befinner seg. Kommunen skal bidra til å informere når det kartlegges nye viktige naturverdier.

Siden kartleggingen er et kontinuerlig arbeid, og at standarden for kartlegging også endres med noen års mellomrom, er det vanskelig å fremstille kartdata dette dokumentet. Det er derimot gode kartklienter både på kommunekart.com, miljødirektoratet.no og Artsdatabanken.no som alltid er oppdatert med gjeldende informasjon både lokalt og nasjonalt.

Av kartlegginger/rapporter som er gjort og laget kan nevnes:

- Nasjonalt program for kartlegging av marine naturtyper
- [Supplerende naturtypekartlegging i Høylandet 2010](#)
- [Flakkan og Øyvatnets våtmarkslokaliteter på Høylandet – naturfaglig status 2013](#)
- [Botaniske verneverdier for slåttemyr og forslag til skjøtsel av kulturlandskap vest for Rosåsen, Høylandet](#)
- [Myrundersøkelser i Nord-Trøndelag i forbindelse med den norske myrreservatplanen](#)
- Utkast til verneplan for edellauvskog i Nord-Trøndelag fylke
- [Skjøtselsplan for Grytbogen-Kubåsen naturreservat i Nærøy og Høylandet](#)
- [Driftsplan for Høylandsvassdraget](#)

4.2 Verneområder på Høylandet

Våre verneområder har ulike verneverdier, og er alle av de viktigste områdene å ivareta med tanke på naturmangfold. I tillegg til verneområdene er også vassdraga våre verna mot inngrep.

Type vern	Naturvernområde	Viktigste verneformål
Naturreservat	Øie	Våtmark
Naturreservat	Flakkan	Våtmark/myr
Naturreservat	Hattmoenget	Rikmyr/slåttemyr
Naturreservat	Kubåsen/Grytbogen	Edelløvskog
Naturreservat	Folldalen	Skog
Naturreservat	Råbesdalen	Skog
Naturreservat	Holmfjelldalen/Langfjelldalen	Skog
Naturreservat	Aundalen	Skog
Naturreservat	Sandtjønnhaugen	Skog

4.3 Viktige naturtyper i Høylandet

En naturtype er i Naturmangfoldloven definert som «en ensartet type natur som omfatter alt plante- og dyreliv og de miljøfaktorene som virker der». Naturtypekartlegginga i Høylandet er i hovedsak utført etter DN-håndbok nr 13. I Høylandet kommune er det registrert 88 lokaliteter hvorav 22 er svært viktige, 31 er lokalt viktige og 35 er definert som viktige.

Lokalitetene har ulike naturtyper og av de viktigste kan vi nevne:

- Fossesprøytzone ved Grongstadfossen
- Bekkekløft og bergvegg i Kvernelva
- Gammel barskog ved Olanesbekken Tomasenget og Urdalen
- Kalkskog ved Inner-Hatjønna
- Mudderbank ved Eidsvatnet
- Naturbeitemark ved Aunet og Kjøglumsetran
- Rik edellauvskog ved Brynntjønna, Holmtjørna, Snølia
- Slåtte og beitemyrer ved Rosåsen

4.4 Hva bør kartlegges

Det er grunn til å tro at det er kunnskapshull når det gjelder naturmangfoldet i kommunen. Ut fra det man vet om registrerte arter, kalkgrunnskart og topografiske kart finnes det trolig områder med viktig biologisk mangfold. Kommunen har ikke kompetanse til å peke ut slike områder selv, og må benytte seg av kompetanse utenfor egen organisasjon for å finne egnede områder for videre kartlegging.

5. Kilder

Lov forvaltning av naturens mangfold. LOV-2021-05-07-34

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-06-19-100>

Lov om vassdrag og grunnvann. LOV-2020-12-18-157

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2000-11-24-82>

Lov om laksefisk og innlandsfisk mv. LOV-2021-05-0-34

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-05-15-47>

Forskrift om fredning for Grytbogen-Kubåsen naturreservat, Nerøy og Høylandet kommuner, Nord-Trøndelag, FOR-1981-09-04-4802

<https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/1981-09-04-4802>

Forskrift om fredning for Flakkan naturreservat og fuglefredningsområde, Høylandet kommune, Nord-Trøndelag FOR-1984-12-14-2106

<https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/1984-12-14-2106>

Forskrift om fredning for Øie naturreservat, Høylandet kommune, Nord-Trøndelag FOR-1984-12-14-2107

<https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/1984-12-14-2107>

Forskrift om fredning av Hattmoenget naturreservat, Høylandet kommune, Nord-Trøndelag FOR-1988-08-26-679

<https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/1988-08-26-679>

Forskrift om vern av Aundalen naturreservat, Høylandet kommune, Nord-Trøndelag FOR-2010-12-17-1619

<https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/2010-12-17-1619>

Forskrift om vern av Langfjelldalen-Holmdalen naturreservat, Høylandet kommune, Nord-Trøndelag FOR-2010-12-17-1620

<https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/2010-12-17-1620>

Forskrift om vern av Råbesdalen naturreservat, Høylandet kommune, Nord-Trøndelag FOR-2017-12-15-2093

<https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/2017-12-15-2093>

Forskrift om vern av Folldalen naturreservat, Høylandet kommune, Nord-Trøndelag FOR-2017-12-15-2090

<https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/2017-12-15-2090>

Forskrift om vern av Sandtjønnhaugen naturreservat, Høylandet kommune, Trøndelag FOR-2021-06-23-2099

<https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/2021-06-23-2099>

Kartlagte naturverdier

<https://geocortex02.miljodirektoratet.no/Html5Viewer/?viewer=naturbase>

Liste over kartlagte naturtyper:

https://www.miljodirektoratet.no/tjenester/naturbase/enkelt-sok/?ds=5&f1=50_Tr%C3%B8ndelag&f2=50_H%C3%B8ylandet&so=DESC&sc=9